

Slovo k povzbuzení na neděli 30. května 2021, na Slavnost Nejsvětější Trojice
Biblická čtení: Dt 4,32-34.39-40; Ž33; Řím 8,14-17; Mt 28,16-20

Milé sestry, milí bratři,

rok co rok na první neděli po Letnicích – na neděli dnešní – máme slavnost Nejsvětější Trojice; slavnost celého Boha, slavnost plnosti jeho vlastního zjevení se a dání se nám lidem.

Víra v Boha Trojici, který je jeden jediný a přesto ve třech osobách, je jedním Bohem a přesto Otcem, Synem a Duchem svatým, je samotným základem křesťanství; je vlastně tím nejvlastnějším na křesťanském monoteismu.

Bůh, Trojice od věčnosti, se takto v plnosti zjevil až v Novém zákoně, teprve poznáním Božství Syna a Ducha svatého bylo člověku dáno jasněji nahlédnout do tajemství Božího vnitřního života, do tajemství samotné Boží podstaty, teprve Pánem Ježíšem bylo jasně zjeveno (doslova), že Bůh je nejen jediný, nýbrž trojjediný.

Někdy se proto říká, že Boží Trojice je tajemstvím *par excellence*; ve smyslu, že k samotnému přesvědčení, že Bůh je a že je jediný, lze dospět světlem přirozeného rozumu a intuicí, ale že k poznání Trojice lze dojít jen na základě Božího biblického zjevení, na základě Nového zákona a daru milosti.

To je sice pravda, v tomto duchu to učí i církvev (dogmaticky konkrétně věroučná konstituce *Dei Filius* Prvního vatikánského koncilu o poznatelnosti Boha světlem přirozeného rozumu), ale je to pravda jen do jisté míry. Boží Trojjedinost přeci nemůže být zcela nepoznatelná, když Bůh Trojicí je, a to od věčnosti; jednoduše proto ne, že Bůh – ve všech ohledech – nikdy nebude jiný ve svém bytí a ve svém jednání. K samotné podstatě Božství přeci patří, že Boží bytí se odráží ve všem Božím jednání, protože Bůh není nikdy podstatně rozdílný ve svém bytí a činění. Proto je-li Trojicí, musí být jeho trojjedinost nějak zřejmá i z jeho díla. A ona skutečně zřejmá je...

To byl také důvod, proč byli leckterí církevní otcové a středověcí teologové přesvědčení, že Boží Trojjedinost je vlastně jednou z nám nejbližších (i když ve své hloubce pochopitelně i zcela neproniknutelných) Božích pravd.

Odras, stopa Boží Trojice je totiž patrná v celém stvoření; vše, co je, má vzor, tvar a velikost, začátek, průběh a cíl, látku, formu a energii; zejména pak lidská duše má, slovy svatého Augustina, paměť, rozum a vůli a z lidské mysli vychází slovo, které rozezvučuje hlas. A klidně můžeme – moderně – přidat, že vše má trojí skupenství, výšku, šířku a hloubku, rozum, vůli a vztahovost, že prostě celý stvořený svět je nějak „3 D“.

Protože podobné triády ve světě spatřovala již i předkřesťanská filozofie, byla křesťanská víra v Trojici už od raných dob tak s radostí přijata. Dala totiž mnohé odpovědi na jinak neřešitelné otázky; nejen na otázku po původu vnitřní (trojiční) členitosti stvořeného bytí, ale i třeba na otázku po samotné možnosti, že Bůh vůbec stvořil něco mimo sebe; protože je sám v sobě vnitřně členitý, a tak je nejen plností bytí ale plností i pohybu a vztahu, mohl „vyjít“ sám ze sebe a začít tvořit, mohl na sebe dokonce vzít stvořenou podobu člověka a vykoupit nás.

Ještě důležitější ale je, že právě Boží Trojičnost je od počátků křesťanské víry tím nejposlednějším vysvětlením, proč «Bůh je láska», jak zní jeho nejkrásnější charakteristika. Že Bůh je láska, poznáváme sice již z toho, že nám stále něco dává, neboť láska je dáváním; dává nám bytí, péči, požehnání, odpuštění, nakonec i sám sebe, svého Syna a Ducha svatého. Ale teprve zjevení Boží trojičnosti se stane konečným vysvětlením, proč Bůh láska je: protože je láskou sám v sobě, k čemuž musí platit dvojí, Bůh musí nepotřebovat svět a zároveň musí být tři.

Tři jsou totiž základní projevy lásky, jak už jedinečně rozvinul velký teolog 12. století Richard od Svatého Viktora (Svatý Viktor byl klášter se slavnou teologickou školou na úpatí pahorku svaté Jenovéfy v dnešní Paříži): dávání, přijímání a dávání a přijímání. Je-li Bůh

plností lásky, musí tyto tři základní pohyby lásky být v něm samotném. Čirým dáváním je Otec, původce všeho. Přijímání a dávání Boží lásky dál reprezentuje Syn, prostřední osoba Trojice. A přijímáním lásky, samotným darem, plodem Boží lásky mezi Otcem a Synem je Duch svatý, sama láska.

Anebo zjednodušeně řečeno: ke skutečné lásce patří se rozdělit o to, co dostává, a i k tomu musí být právě tři.

Jistě bychom v podobných úvahách mohli pokračovat ještě dlouho...

Mohli bychom přidat, jak se Boží Trojjedinost implicitně projevovala už ve Starém zákoně. Kdykoli byla řeč o Božím slově, šlo ve skutečnosti o projev Syna, Slova. Kdykoli o Duchu Hospodinově či Božím Duchu, tak už to byl nějak Duch svatý. A co teprve tři tajemní Abrahámovi hosté, které tak jedinečně na své slavné ikoně Trojice ztvárnil ruský ikonopisec přelomu 14. a 15. století Andrej Rublev.

Mohli bychom se také zaměřit na všechna novozákonní místa, kde se dočteme o Božství Syna a Ducha, anebo kde slyšíme celé Trojici; dnes například při poslání křtít «ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého» z úst samotného Krista.

Anebo bychom mohli rozjímat o veškeré trojiční přítomnosti Boha ve světě a naší trojiční duchovní zkušenosti.

Mohli bychom přidat teologickou reflexi, co každé z osob především přísluší: Otci stvoření, Synu vykoupení, Duchu posvěcení.

Tím vším bychom měli být povzbuzeni, že křesťanská víra v Trojici nejenže neodporuje zdravému rozumu, ale je naopak celému světu a jeho dějinám nejpřiměřenějším vyjádřením Boha, neboť právě takový Bůh, trojjediný se v celém stvoření i dějinách spásy odráží; takový totiž je.

Ale asi ze všeho nejvíce bychom dnes měli zaslechnout, v čem k nám Boží Trojice možná promlouvá nejintenzivněji a možná i nejpraktičtěji: Jestliže Bůh sám v sobě je láskou – tedy dáváním (Otec), přijímáním a dáváním (Syn) a přijímáním lásky a z lásky (Duch svatý), tak právě tyto tři mohutnosti a podoby lásky by měly být vlastní i našemu bytí, jsme-li k obrazu a podobě Boha stvoření. A je-li právě Syn přijímáním a dáváním lásky dál, pak právě i láska Syna by i nás měla co nejpřesněji charakterizovat. Z celé Boží Trojice jsme totiž především stvoření k podobě Syna. Tertulián, velký teolog poloviny 3. století, to krásně vystihl ve smyslu, že když Bůh Otec hnětl z hlíny země prvního Adama, hleděl už dopředu na toho druhého, Krista, a učinil prvního podle něj.

Milé sestry, milí bratři, nechme se dnešní slavností povzbudit ve víře v Boha, ve víře, proč Bůh je láska a proč je proto Boží Trojjedinost vlastně tím nám nejbližším a nejzřejmějším Božím tajemstvím. Nechme se ale především povzbudit v touze, aby i celý náš život, celá naše existence byla jedním velkým přijímáním lásky Boží i druhých lidí a jedním velkým, největším dáváním lásky Bohu a všem lidem kolem nás. Aby i skrze nás byl Bůh o něco bližší všem lidem, s nimiž se zde na světě potkáme...

K přijímání a dávání lásky jsme povoláni všichni, i my, jinak slabí a hříšní lidé...